

А. Ю. Мунько,

к. держ. упр., доцент, доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6651-9970>

С. С. Фіщук,

здобувач вищої освіти, Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-3536-1025>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.19.236

ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА АДАПТАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ

A. Munko,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Public Management and Administration, Dnipro State Agrarian and Economic University

S. Fishchuk,

Student, Dnipro State Agrarian and Economic University

HOUSING AND COMMUNAL SERVICES OF UKRAINE ON THE WAY TO EUROPEAN
STANDARDS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: INTERNATIONAL
EXPERIENCE AND ADAPTATION TOOLS

У статті досліджено сучасні підходи до трансформації житлово-комунального господарства України на засадах сталого розвитку та міжнародного досвіду реформування галузі. Розкрито особливості функціонування галузі як комплексного соціально-економічного інструменту, що забезпечує житлові та комунальні потреби населення, та визначено основні виклики розвитку галузі в умовах високої енергоємності, зношеності інфраструктури та воєнних ризиків. Проаналізовано ключові напрями модернізації систем теплопостачання, водопостачання, управління відходами та благоустрою міських територій у країнах Центральної та Західної Європи, зокрема Польщі, Чехії, Німеччини та Данії, із виділенням практик приватизації, ремуніципалізації, цифровізації та формування локальних енергетичних громад. Обґрунтовано комплексне застосування інноваційних, інвестиційних та управлінських інструментів, що включають цифровізацію, зелену інфраструктуру, муніципальні облігації, адаптивне управління ризиками та прозору участь громади, як передумову підвищення енергоефективності, соціальної згуртованості та стійкості систем житлово-комунального господарства. Підкреслено, що системна трансформація житлово-комунального господарства на принципах сталого розвитку сприяє довгостроковій соціально-економічній стабільності територій, підвищенню якості життя населення та зміцненню інституційної спроможності.

The article examines contemporary approaches to the transformation of the housing and communal services sector in Ukraine based on sustainable development principles and international experience in sectoral reforms. It highlights the specific features of housing and communal services sector functioning as a complex socio-economic system that ensures the housing and utility needs of the population and identifies the main challenges of the sector, including high energy consumption, infrastructure depreciation, and risks associated with armed conflicts. The study analyzes key directions of modernization in heating, water supply, waste management, and urban infrastructure in Central and Western European countries, particularly Poland, the Czech Republic, Germany, and Denmark, emphasizing practices such as privatization, remunicipalization, digitalization, and the development of local energy communities. The article substantiates the comprehensive application of innovative, investment, and managerial instruments, including digital management platforms, green infrastructure, municipal green bonds, adaptive risk management, and transparent community participation, as essential measures to enhance energy efficiency, social cohesion, and the resilience of housing and communal services sector systems. It demonstrates that adapting international models to the Ukrainian context requires consideration of the financial capacity of local self-government authorities, tariff policies, decentralization of power, and wartime challenges. The research also underscores that systemic housing and communal services sector transformation, guided by sustainable development principles, contributes to long-term socio-economic stability of territories, improves the quality of life for citizens, and strengthens institutional capacity. Overall, the article provides a comprehensive framework for understanding the potential of sustainable housing and communal services sector reform in post-conflict reconstruction, highlighting the synergistic role of technical modernization, governance innovations, and community involvement in achieving resilient, efficient, and socially inclusive urban infrastructure.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, житлово-комунальне господарство, сталий розвиток, соціально-економічний розвиток, цифровізація, управлінські інструменти, інвестиційні механізми, адаптивне управління, публічно-приватне партнерство, війна, повоєнне відновлення територій.

Key words: public management and administration, housing and communal services, sustainable development, socio-economic development, digitalization, management tools, investment mechanisms, adaptive management, public-private partnership, war, post-war restoration of territories.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Житлово-комунальне господарство (далі — ЖКГ) — комплекс об'єктів, підприємств та видів економічної діяльності, що забезпечують житлові та комунально-побутові потреби населення, організацій і підприємств, створюючи умови для комфортного та безпечного проживання громадян і ефективного функціонування населених пунктів [6, с. 254]. ЖКГ охоплює понад три десятки сегментів економіки України, становлячи значну частину соціальної інфраструктури країни. До його складу входять підприємства та організації, що надають житлово-комунальні послуги, а також системи управління та економічного забезпечення діяльності галузі.

За своїм масштабом ЖКГ споживає приблизно чверть енергетичних ресурсів країни та формує близько третини основних фондів, що підкреслює його соціальну та економічну значущість. У 2023 р. видатки місцевих бюджетів на ЖКГ зросли на 92%, досягнувши 12,1 млрд грн у 2024 р. [1].

Основні елементи ЖКГ включають: житловий фонд та його обслуговування; ліфтове господарство; водопостачання та водовідведення; централізоване теплопостачання; газопостачання; благоустрій та озеленення територій; утримання громадських об'єктів і кладовищ; зовнішнє освітлення; збір, вивезення та утилізацію побутових відходів; утримання сміттєзвалищ; функціонування міського електротранспорту; дорожнє господарство; технічний контроль інженерних споруд і мостів; заходи щодо інженерного захисту територій; утримання парків, пляжів і водних об'єктів; відлов безпритульних тварин; боротьбу з карантинними рослинами та шкідливими об'єктами [6, с. 254—255].

Житлово-комунальний комплекс сучасних урбанізованих регіонів України має складну організаційну структуру та характеризується високим рівнем зношеності інфраструктури, значною енергоємністю, неефективним використанням ресурсів і недостатнім рівнем інноваційного оновлення. Традиційні підходи до управління в цій сфері дедалі більше втрачають ефективність, що зумовлює потребу переходу від часткових і ситуативних рішень до системної політики, орієнтованої на довгострокову стійкість, раціональ-

не ресурсокористування, цифровізацію та інклюзивний розвиток.

Імплементація принципів сталого розвитку у житлово-комунальній сфері дозволяє не лише підвищити рівень екологічної безпеки та енергоефективності, але й створює умови для збалансованого соціально-економічного розвитку територій, активізації інвестиційної діяльності, розвитку публічно-приватного партнерства та посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Особливого значення такі підходи набувають у післявоєнний період, коли відновлення житлової інфраструктури та модернізація комунальних систем мають стати ключовими драйверами відбудови, підвищення якості життя населення та досягнення національних і регіональних цілей сталого розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасний науковий дискурс проблем ЖКГ вирізняється багатовекторністю та охоплює інституційні, правові, економічні, екологічні й технологічні виміри його розвитку. Значна частина досліджень зосереджена на вивченні інституційної динаміки та просторової організації регіонального розвитку, де ЖКГ аналізується як комплексний системний об'єкт, тісно пов'язаний із просторовою структурою територій та управлінською архітектурою (П. Бубенко [2], Ю. Волошина [3], О. Димченко [2], В. Лук'янов [8] та інші). Правовий напрям досліджень охоплює аналіз нормативно-правового забезпечення функціонування галузі, включаючи положення Житлового кодексу, спеціальні законодавчі режими, а також правове регулювання надання житлово-комунальних послуг у період воєнного стану (В. Бодров [6], С. Шубіна [13], Н. Гончарук [5] та інші). Цей блок робіт відображає тенденцію до адаптації правового поля до надзвичайних умов та підвищених соціальних викликів. Стратегічний вимір досліджень акцентує увагу на проблемах планування територіального розвитку та впровадження принципів сталого розвитку у регіональних і державних стратегіях. У цьому контексті ЖКГ розглядається як важливий інструмент забезпечення збалансованого розвитку територій (М. Гончаренко [4], О. Матвеєва [9], М. Трещов, О. Хохба [12] та інші). Особливого значення набуває напрям досліджень, пов'язаний із цифровізацією та впровадженням smart-підходів, що визначаються ключовими чинниками підвищення ефективності ЖКГ. Мова йде про впровадження концепцій сталого розвитку "розумного міста", інноваційних інструментів управління, а також цифрових сервісів для громадян (О. Матвеєва [9], Б. Гунька, К. Процак, О. Терерін [10] та інші). Окремим напрямом є питання циркулярної економіки та управління відходами, що позиціонуються як важливі інструменти сталого розвитку територій. У цьому контексті ЖКГ аналізується як не лише інфраструктурна складова, але й ресурсоефективна модель переходу до нової економічної парадигми (В. Лойко, С. Маляр, А. Лукашук [7], М. Трещов [11] та інші).

Загальною тенденцією сучасних досліджень є поступовий перехід від суто теоретичних моделей до практико-орієнтованих рішень. Зростає кількість робіт, які інтегрують концептуальні підходи з конкретними управлінськими практиками, як-от впровадженням smart-техно-

логій, моделей управління відходами, енергоефективності та ресурсозбереження. Важливою є також адаптація нормативно-правового поля й управлінських механізмів до умов воєнного стану та післявоєнного відновлення, що потребує нових форм управління галуззю.

Водночас виявляється низка прогалин, серед яких недостатня увага до операційного впровадження принципів сталого розвитку в діяльність органів місцевого самоврядування, слабкий розвиток систем моніторингу та індикаторів сталого розвитку, а також брак досліджень щодо адаптації житлово-комунальної інфраструктури до кліматичних змін та кризових.

Отже, дослідження сфери ЖКГ на засадах сталого розвитку набуває особливої актуальності, оскільки воно спрямоване на пошук оптимальних управлінських, фінансових, технологічних та правових рішень, здатних забезпечити комплексну трансформацію галузі відповідно до сучасних викликів, міжнародних стандартів та стратегічних орієнтирів державної політики регіонального розвитку. А це, у свою чергу, вимагає поглиблення вивчення відповідних передових світових практик.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є обґрунтування шляхів його трансформації відповідно до європейських стандартів сталого розвитку шляхом вивчення міжнародного досвіду та визначення ефективних адаптаційних інноваційних, інвестиційних і управлінських інструментів для підвищення стійкості, енергоефективності та соціальної згуртованості сектору.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Світовий досвід реформування ЖКГ характеризується значною різноманітністю підходів, що визначаються історичними траєкторіями розвитку, моделлю державного устрою та наявністю фінансових ресурсів. Незважаючи на цю варіативність, у сучасних дослідженнях виокремлюються кілька ключових напрямів трансформації:

- зміни моделей власності та механізмів регулювання, зокрема приватизація та реуніципалізація;
- інституційна реорганізація систем водо- та тепlopостачання;
- активізація заходів щодо підвищення енергоефективності та розвитку локальних енергетичних громад;
- формування довгострокових фінансових інструментів для модернізації інфраструктури.

Варто зауважити, що успішна трансформація базується не лише на технічних рішеннях, а насамперед на зміні управлінських принципів, чіткому розподілі відповідальності між рівнями влади, прозорості тарифоутворення та стимулюванні інвестиційної активності. Ці висновки підтверджуються широкими оглядами ОЕСР [19] та Світового банку [14], які підкреслюють важливість мультирівневого управління та фінансової стабільності у водо- та тепlopостачанні.

Досвід країн Центральної та Західної Європи, зокрема Польщі, Чехії та Німеччини, демонструє різні траєкторії реформ. У Польщі та Чехії реструктуризація тепlopостачальних підприємств та поетапне впроваджен-

ня ринкових механізмів поєднувалися з державною підтримкою програм енергоефективності будівель. У Німеччині активна приватизація соціального житла супроводжувалася подальшими дискусіями щодо доступності послуг і можливості ремуніципалізації окремих сервісів. Академічні дослідження та польові звіти наголошують, що приватизація без ефективного регулювання та захисту соціально вразливих домогосподарств не гарантує підвищення якості послуг [17, с. 80].

Окрему увагу привертає данський досвід розвитку систем центрального тепlopостачання (district heating), який поєднує кооперативні та муніципальні форми власності з довгостроковим плануванням, інтеграцією відновлюваних джерел енергії та розвитком локальних енергетичних громад. Наукові огляди підкреслюють значення масштабу мережі, гнучкої інтеграції джерел та активної політики енергоефективності для досягнення низьких питомих витрат і високої якості послуг. Для міст з розвинутою мережею централізованого опалення, у тому числі українських, це означає, що модернізація інфраструктури повинна супроводжуватися змінами у корпоративній та фінансовій архітектурі підприємств [15; 16].

Досвід реформ у секторі водопостачання та санітарії, реалізованих під егідою ОЕСР і міжнародних фінансових інституцій у країнах Східної Європи та Центральної Азії, підтверджує важливість кількох ключових аспектів: створення прозорих тарифних механізмів, системи стратегічного інвестиційного планування та підвищення ефективності управління підприємствами. Аналітичні матеріали ОЕСР акцентують, що технічна модернізація повинна супроводжуватися реформами управлінських структур, з чітким розмежуванням функцій власника та регулятора, а також механізмами підзвітності й залучення громадськості [18]. Одночасно практика демонструє, що перехід до ринкових тарифів має проводитися з соціальним пом'якшенням, передбачати цільові субсидії або інструменти адресної підтримки населення.

Проектування зарубіжного досвіду в умовах українського контексту потребує врахування низки специфічних обставин, зокрема високої залежності опалювального сектору від імпорту газу, значного зносу теплових та водопровідних мереж, неоднорідного рівня адміністративної спроможності органів місцевого самоврядування, потреби у прозорих механізмах управління та антикорупційних гарантіях, а також викликів, пов'язаних із воєнними діями. Виходячи з аналізу міжнародних практик та українських реалій, доцільним є формування комплексних адаптаційних заходів, що мають системний характер і можуть бути впроваджені в практику регіонального управління, зокрема в Дніпропетровській області.

Інституційна трансформація передбачає чітке розмежування ролей і функцій на рівні власника, регулятора та постачальника послуг. В українських умовах можлива адаптована модель змішаної структури власності, що включає комунальні підприємства з участю приватного капіталу або кооперативні форми, доповнені прозорою системою корпоративної звітності та незалежним регуляторним наглядом. Така організаційна конфігурація поєднує гнучкість ринкових механізмів із суспільною підзвітністю, що є критично важливим для міст із високою соціальною чутливістю тарифів.

Модернізація тепlopостачання повинна здійснюватися через комплексну діагностику мереж, впровадження дистанційного обліку споживання та поступову декарбонізацію джерел енергії. Данський досвід демонструє ефективність підтримки локальних теплових громад і багатоджерельної системи живлення, яка включає біомасу, відновлювані відходи та накопичувачі енергії. В Україні реалізація таких підходів потребує створення програми "м'якої" фінансової конверсії, що передбачає відшкодування капітальних витрат через довгострокове кредитування під державні гарантії та емісію муніципальних "зелених" облігацій, супроводжених прозорою системою оцінки соціального впливу.

Тарифна політика передбачає поєднання поступового приведення цін до економічно обгрунтованого рівня із системою адресної допомоги населенню, включаючи енергетичні ваучери та автоматизовані субсидії. Такий підхід дозволяє уникнути різких фінансових навантажень на домогосподарства та створює стимули для інвестицій у модернізацію. Паралельно реалізуються проекти підвищення енергоефективності будівель, включаючи теплоізоляцію фасадів, заміну вікон та встановлення індивідуальних теплових пунктів, фінансовані через державно-муніципальні кредитні програми з частковою компенсацією процентної ставки.

Посилення управлінської спроможності та цифровізація є критичною складовою підвищення якості послуг. Комплексна цифрова платформа, яка інтегрує облік, планування інвестицій та публічну звітність підприємств ЖКГ, у поєднанні з підвищенням кваліфікації менеджменту та системами аудиту технічного стану мереж, забезпечує ефективність і прозорість управлінських процесів.

Розвиток локальних енергетичних громад і термічних кооперативів виступає механізмом соціалізованих інвестицій у тепlopостачання. Досвід Данії та інших європейських країн свідчить, що поєднання місцевої політики, кооперативної форми власності та державної підтримки прискорює модернізацію мереж і підвищує рівень довіри населення.

Підсумовуючи, міжнародний досвід надає важливі орієнтири для успішного реформування ЖКГ, що ґрунтується на поєднанні приватних ініціатив і суспільної підзвітності, спрямоване на модернізацію інфраструктури та підвищення енергоефективності, а також на впровадженні прозорих і адресних механізмів фінансової підтримки. В українських умовах процес адаптації повинен бути поступовим і комплексним, інтегрувати інституційну трансформацію, корекцію тарифної політики з соціальними гарантіями, застосування фінансових інструментів для оновлення мереж та стимулювання розвитку локальних ініціатив. Такий цілісний підхід сприятиме підвищенню стійкості сектору, зниженню енергетичної вразливості та забезпеченню довгострокової соціально-економічної відбудови міст.

Враховуючи зазначені міжнародні практики та адаптаційні принципи, подальший розвиток ЖКГ в Україні потребує підходу, що поєднує технічну модернізацію та управлінські інновації. Тож, модернізація сектору повинна здійснюватися із застосуванням інноваційних,

Таблиця 1. Характеристика інноваційних, управлінських та інвестиційних інструментів розвитку ЖКГ в Україні

Тип інструменту	Назва та характеристика	Ефект для сталого розвитку	Адаптація до кризових умов
Інноваційний	Цифровізація управління комунальними ресурсами реалізується через інтегровані платформи «розумного міста»	Зменшується обсяг втрат ресурсів та енергії, знижується викид парникових газів, підвищується екологічна безпека міських територій	Системи дистанційного контролю дозволяють підтримувати роботу мереж навіть у зонах ризику, мінімізуючи необхідність фізичної присутності персоналу в небезпечних районах.
Інноваційний	Інтелектуальні системи енергозбереження включають встановлення датчиків, автоматичного регулювання споживання та інверторних систем у житлових та комунальних будівлях	Підвищується енергоефективність, зменшується залежність від викопних джерел, що сприяє зниженню викидів CO ₂ та підтримці екологічної рівноваги	Системи автоматичного регулювання забезпечують безперервність подачі енергії навіть під час часткових пошкоджень мереж.
Інноваційний	Впровадження «зеленої» інфраструктури передбачає використання відновлюваних джерел енергії	Формується комплексна підтримка екологічної стійкості, адаптації до кліматичних змін та зниження негативного впливу міст на навколишнє середовище	Зелена інфраструктура може виконувати функції резервних систем (наприклад, акумулювати воду або зменшувати навантаження на енергомережу) під час кризових ситуацій
Інвестиційний	Залучення публічно-приватного партнерства	Сприяє довгостроковому плануванню з урахуванням критеріїв сталого розвитку, дозволяють інтегрувати «зелені» та енергоефективні технології	Партнерські моделі можуть включати страхові механізми та резерви для швидкого відновлення інфраструктури після руйнувань у зоні бойових дій.
Інвестиційний	Емітування муніципальних «зелених» облігацій	Фінансування проєктів, що зменшують екологічний слід та підвищують енергонезалежність	Швидка мобілізація коштів для відновлення критичної інфраструктури в разі бойових дій або надзвичайних ситуацій
Інвестиційний	Створення фонду швидкого реагування для критичної інфраструктури	Підвищує стійкість громад до кризових ситуацій, сприяє соціальній стабільності та підтримує економічну ефективність систем ЖКГ у довгостроковій перспективі	Резервний фонд дозволяє швидко реагувати на руйнування інфраструктури внаслідок бойових дій, скорочуючи час відновлення послуг та зменшуючи соціальні ризики.
Управлінський	Децентралізоване стратегічне планування	Підтримує баланс між економічною ефективністю, соціальною справедливістю та екологічними обмеженнями, сприяючи реалізації цілей сталого розвитку на локальному рівні	Місцеві органи влади можуть оперативно адаптувати стратегії до змін умов безпеки, забезпечуючи безперервність комунальних послуг у кризових ситуаціях
Управлінський	Адаптивне управління ризиками	Підвищується стійкість інфраструктури, формується культура управління ризиками та забезпечується довгострокова соціально-екологічна стабільність	Системи моніторингу та раннього попередження дозволяють оперативно реагувати на руйнування та аварії в умовах бойових дій
Управлінський	Прозорі механізми участі громади	Сприяє соціальній відповідальності, ефективному використанню ресурсів та забезпеченню справедливого розподілу вигод від модернізації	Громадська участь дозволяє швидко мобілізувати локальні ресурси та волонтерські ініціативи для відновлення мереж у кризових умовах

Джерело: розроблено автором.

інвестиційних і управлінських інструментів, які враховують принципи децентралізації, специфіку функціонування в умовах воєнного стану та засади сталого розвитку (табл. 1).

Водночас зауважимо, що системна модернізація ЖКГ в Україні можлива лише через поєднання цих інструментів. Інновації забезпечують технологічну ефективність та екологічну стійкість, інвестиції формують фінансову основу для реалізації масштабних проєктів, а управлінські механізми створюють умови для адаптивності, прозорості та участі громад. В умовах децентралізації влади та військових викликів пріоритетом є гнучкість рішень, захист критичної інфраструктури та інтеграція принципів сталого розвитку на всіх рівнях управління.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз міжнародного досвіду реформування ЖКГ свідчить, що ефективність трансформацій визначається не лише модернізацією технічної інфраструктури, а й інституційними змінами та впровадженням прозорих управлінських механізмів. Приклади країн Центральної та Західної Європи, зокрема Польщі, Чехії та Німеччини, демонструють значення збалансованого поєднання приватних ініціатив і відповідальності органів місцевого самоврядування. Тоді як данська модель централізованого теплопостачання ілюструє, як інтеграція відновлюваних джерел енергії та кооперативних форм власності забезпечує високу ефективність функціонування системи

та соціальну підтримку реформ. Для українських умов особливо актуальним є запозичення досвіду щодо декарбонізації централізованого опалення, цифровізації процесів управління та розвитку локальних енергетичних громад як механізму залучення місцевих інвестицій.

Комплексне використання інноваційних, інвестиційних та управлінських інструментів у модернізації ЖКГ створює передумови для підвищення ефективності, стійкості та адаптивності систем. Інноваційні рішення сприяють технологічній досконалості та екологічній безпеці, інвестиційні механізми формують фінансову базу для реалізації масштабних проєктів, а управлінські підходи забезпечують прозорість, адаптивність та активне залучення громадян. В умовах децентралізації та воєнних викликів особливу вагу набувають гнучкі управлінські рішення, захист критичної інфраструктури та впровадження принципів сталого розвитку на всіх рівнях управління.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому аналізі ефективності адаптованих моделей управління ЖКГ в українських умовах, оцінці впливу локальних енергетичних громад на підвищення енерго-ефективності та соціальної згуртованості, а також у розробці методик інтегрованого планування модернізації інфраструктури з урахуванням фінансових, екологічних та соціальних чинників. Крім того, важливим напрямом є дослідження цифровізації управлінських процесів, оцінка її впливу на прозорість і підзвітність, а також створення індикаторів стійкості і ефективності систем ЖКГ на регіональному рівні.

Література:

1. Аналіз місцевих бюджетів за січень-квітень 2024 року. Децентралізація. 2025. URL: <https://decentralization.ua/news/18256>.
2. Бубенко П.Т., Димченко О.В. Житлово-комунальне господарство регіону як системний об'єкт дослідження якісних характеристик. Регіональна економіка. 2011. № 4. С. 57—66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2011_4_8.
3. Волошина Ю.Я. Теоретичні основи економічного розвитку регіону через призму взаємозв'язків між містом та його приміською зоною. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2012. Вип. 2 (36). С. 78—82.
4. Гончаренко М. В. Теоретичні засади сталого розвитку територій. Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 1 (44). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/3/02.pdf>.
5. Гончарук Н. Удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства українських міст в умовах децентралізації. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 3 (9). С. 194—207. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3\(9\)-194-207](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3(9)-194-207).
6. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т. 4: Галузеве управління / наук.-ред. колегія: М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. 2011. 648 с.
7. Лойко В.В., Малайя С.А., Лукашук А.І. Аналіз сучасного стану житлово-комунальної інфраструктури міста Києва. Ефективна економіка. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=756>.
8. Лук'янов В. І. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку житлово-комунального господарства регіонів України. Проблеми економіки. 2017. № 4. С. 206—211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2017_4_26.
9. Матвеева О.Ю., Мунько А.Ю. Упровадження концепції розумного міста у процеси цифрової трансформації України заради сталого розвитку. Науковий вісник: державне управління. 2023. № 1 (13). С. 138—162. URL: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-138-162](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-138-162).
10. Тетерін О., Гунька Б., Процак К. Цифровізація в житлово-комунальному господарстві територіальних громад: переваги та перешкоди. Економіка та суспільство. 2024. № 70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-143>.
11. Трещов М. Циркулярна трансформація: реформування управління відходами в умовах євроінтеграції та відновлення України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2025. № 16. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-16-02-12>.
12. Трещов М.М., Хохба О.Т. Удосконалення методології смартизації управління розвитком територій. Науковий вісник: державне управління. 2023. № 1 (13). С. 178—194. URL: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-178-194](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-178-194).
13. Шубіна С.А. Генеза правової регламентації діяльності органів житлово-комунального господарства України у сфері надання послуг населенню. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 76 (2). С. 143—149. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76(2)_26).
14. Europe and Central Asia Toward a Framework for the Sustainable Heating Transition. World Bank. 2023. 186 p. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099092023140527206/pdf/P1777440fed3230ce089060ff8ce59c9f5e.pdf>.
15. Johansen K.A. Brief History of District Heating and Combined Heat and Power in Denmark: Promoting Energy Efficiency, Fuel Diversification, and Energy Flexibility. Energies. 2022. Vol. 15 (24). URL: <https://doi.org/10.3390/en15249281>.
16. Oxenaar S. Making Europe's homes "Hygge": Danish lessons on district heating, 2025. 25 p. URL: <https://www.raponline.org/wp-content/uploads/2025/01/RAP-Oxenaar-Making-Europes-homes-Hygge-January-2025.pdf>.
17. Richter J. German housing policy and the current state of the housing market in Germany. Sociedade e Território. 2023. № 35. P. 73—88. URL: [10.21680/2177-8396.2023v35n1ID32125](https://doi.org/10.21680/2177-8396.2023v35n1ID32125).
18. Ten Years of Water Sector Reform in Eastern Europe, Caucasus and Central Asia. OECD. 2011. URL: https://www.oecd.org/en/publications/ten-years-of-water-sector-reform-in-eastern-europe-caucasus-and-central-asia_9789264118430-en.html.
19. Water Governance in Cities. OECD. 2016. URL: https://www.oecd.org/en/publications/water-governance-in-cities_9789264251090-en.html.

References:

1. Decentralization (2025), "Analysis of Local Budgets for January-April 2024", [Online], available at: <https://decentralization.ua/news/18256> (Accessed 29 September 2025).

2. Bubenko, P.T. & Dymchenko, O.V. (2011), "Housing and Municipal Economy of the Region as a Systemic Object of Research of Quality Characteristics", Regional Economy, vol. 4, pp. 57—66, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2011_4_8 (Accessed 29 September 2025)..
3. Voloshyna, Yu.Ya. (2012), "Theoretical Foundations of the Economic Development of the Region Through the Prism of Relationships Between the City and Its Suburban Area", Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economics, vol. 2 (36), pp. 78—82.
4. Honcharenko, M.V. (2014), "Theoretical Principles of Sustainable Development of Territories", Theory and Practice of Public Administration, vol. 1 (44), available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/3/02.pdf> (Accessed 29 September 2025).
5. Honcharuk, N. (2023), "Improving the Management of the Development of Housing and Communal Services of Ukrainian Cities in the Conditions of Decentralization", Current Issues in Modern Science, vol. 3 (9), pp. 194—207. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3\(9\)-194-207](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3(9)-194-207).
6. Izha, M.M. and Bodrov, V.H. (2011), Haluzeve upravlinnia [Sectoral Administration], Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
7. Loiko, V.V., Maliar, S.A. & Lukashuk, A.I. (2020), "Analysis of the Current State of the Housing and Communal Infrastructure of Kyiv", Effective Economy, vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=756> (Accessed 29 September 2025).
8. Lukianov, V.I. (2017), "Analysis of the Current State and Trends in the Development of Housing and Communal Services in the Regions of Ukraine", Problems of Economy, vol. 4, pp. 206—211, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2017_4_26 (Accessed 29 September 2025).
9. Matvieieva, O.Yu. & Munko, A.Yu. (2023), "Implementation of the Smart City Concept in the Digital Transformation Processes of Ukraine for Sustainable Development", Scientific Bulletin: Public Administration, vol. 1 (13), pp. 138—162. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-138-162](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-138-162).
10. Teterin, O., Hunka, B. & Protsak, K. (2024), "Digitalization in the Housing and Communal Services of Territorial Communities: Advantages and Obstacles", Economy and Society, vol. 70. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-143>.
11. Treshchov, M. (2025), "Circular Transformation: Reforming Waste Management in the Context of European Integration and Ukraine's Recovery", Problems of Modern Transformations. Series: Law, Public Administration and Governance, vol. 16. <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-16-02-12>.
12. Treshchov, M.M. & Khokhba, O.T. (2023), "Improving the Methodology of Smart Management of Territorial Development", Scientific Bulletin: Public Administration, vol. 1 (13), pp. 178—194. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-178-194](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-178-194).
13. Shubina, S.A. (2023), "Genesis of the Legal Regulation of the Activities of Housing and Communal Services Bodies of Ukraine in the Field of Public Service Provision", Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law, vol. 76(2), pp. 143-149, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76-\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2023_76-(2)_26) (Accessed 29 September 2025).
14. World Bank (2023), "Europe and Central Asia: Toward a Framework for the Sustainable Heating Transition", [Online], available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099092023140527206/pdf/P1777440fed3230ce089060ff8ce59c9f5e.pdf> (Accessed 29 September 2025).
15. Johansen, K.A. (2022), "Brief History of District Heating and Combined Heat and Power in Denmark: Promoting Energy Efficiency, Fuel Diversification, and Energy Flexibility", Energies, vol. 15 (24). <https://doi.org/10.3390/en15249281>.
16. Oxenaar, S. (2025), "Making Europe's homes "Hygge": Danish lessons on district heating", available at: <https://www.raponline.org/wp-content/uploads/2025/01/RAP-Oxenaar-Making-Europes-homes-Hygge-January-2025.pdf> (Accessed 29 September 2025).
17. Richter, J. (2023), "German Housing Policy and the Current State of the Housing Market in Germany", Sociedade e Território, vol. 35, pp. 73—88. <https://doi.org/10.21680/2177-8396.2023v35n1ID32125>.
18. OECD (2011), "Ten Years of Water Sector Reform in Eastern Europe, Caucasus and Central Asia", [Online], available at: https://www.oecd.org/en/publications/ten-years-of-water-sector-reform-in-eastern-europe-caucasus-and-central-asia_9789264118430-en.html (Accessed 29 September 2025).
19. OECD (2016), "Water Governance in Cities", [Online], available at: https://www.oecd.org/en/publications/water-governance-in-cities_9789264251090-en.html (Accessed 29 September 2025).

Стаття надійшла до редакції 29.09.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663